

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
CEZA VE CEZA MUHALEMESİ HUKUKU
DOKTORA ve YÜKSEK LİSANS PROGRAMLARI
GİRİŞ SINAVI
(2021.09.02)

Bilgiler:

- 1) Sınav sırasında **kanun ve kitap kullanmak serbesttir.**
- 2) Sınav sırasında **mobil telefon cihazı veya bilgisayar kullanılmaz.**
- 3) Süre **iki saattir.**
- 4) Sınavda kurşun kalem kullanmayınız.
- 5) Kâğıt sınırlaması yoktur.

BAŞARILAR DİLERİZ

KARAR: Yargıtay Ceza Genel Kurulunun **28.11.2019** tarihli ve E. 2015/15-489, K. 2019/682 sayılı Kararına konu teşkil eden olayda; A ve B, alkollü vaziyette, A'nın babası C'ye ait araçla gezmeye çıkarlar. Otomobili kullanan B, trafik kazasına sebebiyet verir ve kazada bu kişilerin her ikisi de basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek şekilde yaralanır.

B, olay mahalline gelen kolluk görevlilerine aracı kendisinin kullandığını söyler. Her iki şahıs alkol muayenesine tabi tutulur; A'nın 1.86 promil, B'nin ise 2.30 promil alkollü olduğu tespit edilir. Bu bilgilere göre Trafik Kazası Tespit Tutanağı düzenlenir.

Ancak, kazanın hemen akabinde olay mahalline gelen C ise, kolluk görevlilerine aracı kendisinin kullandığını beyan eder. Bunun üzerine, C de alkol muayenesine tabi tutulur ve alkollü olmadığı tespit edilir. Kolluk görevlileri bu kaza ile ilgili olarak ikinci bir tutanak düzenlerler. Ancak bu tutanakta, aracın kimin tarafından sevk ve idare edildiği ve trafik kazasına kimin sebebiyet verdiği belirtilmez.

Polis karakolunda alınan ifadelerinde, her üç kişi de, aracı C'nin kullandığını beyan ederler ve bu beyanlar tutanağa geçirilir.

Bu olayla ilgili olarak düzenlenen iddianamede, A, B ve C'nin **resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu** işledikleri iddiasıyla, bu suça ilişkin hükümlere göre cezalandırılmaları talep edilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi, bu olayla ilgili olarak A, B ve C hakkında **nitelikli dolandırıcılık suçuna** teşebbüsten dolayı, TCK, m. 158, f. 1, bent k; m. 35 ... hükümlerine istinaden mahkûmiyet hükmü kurmuştur.

Söz konusu mahkûmiyet hükmünü inceleyen Yargıtay 15. Ceza Dairesi,

a) sanıklar "*hakkında 'nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs' suçundan açılmış bir kamu davası olmadığı veya ek iddianame düzenlenmediği halde ek savunma verilmekle yetinilerek yazılı şekilde mahkûmiyet hükmü tesis*"ni,

b) "*iddianame ile sanıklar hakkında ayrı ayrı 'Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan' suçlarından kamu davaları açıldığı halde ve tüm dosya kapsamı itibariyle yüklenen bu suçların sübuta ermesine rağmen haklarında ayrı ayrı mahkûmiyet kararı verilmesi gerekirken, eylemleri dolandırıcılık suçunun unsuru kabul edilerek*" haklarında bu suçtan dolayı mahkûmiyet hükmü kurulmamasını,

hukuka aykırı bularak, bozma kararı vermiştir.

İlk Derece Mahkemesi, bu bozma kararına uyarak, sanıkların **resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu** işlediklerini kabul ederek, haklarında TCK, m. 206 hükümlerine istinaden yeniden mahkûmiyet hükmü kurmuştur.

Yargıtay 15. Ceza Dairesi, bu mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar vermiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı aşağıdaki gerekçelerle bu karara itiraz etmiştir:

“Kaza sırasında alkollü olan ve aracın gerçek sürücüsü olduğu anlaşılan B hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokmak ve taksirle yaralama suçlarından soruşturma yürütülmesi gerekmektedir. Kaza yerine sonradan gelen ve B'nin eylemini üstlenen C'nin TCK'nun 270. maddesinde düzenlenen suç üstlenme suçunu işlediği; C'nin, gerçek araç sürücüsü olan B'nin alkollü olması sebebiyle sigortadan para alabilmek için suçu üstlendiği anlaşılmıştır. Sanık C'nin, suç üstlenme suçu yerine resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan cezalandırıldığı anlaşılmış ise de, resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan verilen para cezasının kesin nitelikte olması nedeniyle temyiz isteminin reddine karar verilmesi yerine kararın onanması yasaya aykırı olmuştur.

Olay yerine sonradan gelen C'nin suçu üstlenme çabası içerisine girdiği, sanık C ile görüşen A ve B'nin kazayı yapan şahsın C olduğu yönünde beyan vermeye karar verdikleri, bu kapsamda, sanık A'nın şüpheli sıfatıyla alınan beyanında, aracı babasının kullandığı yönünde ifade verdiği, doğrudan A'nın beyanına istinaden düzenlenmiş bir tutanak bulunmadığı, kaza tespit tutanağı dışında düzenlenen (ikinci) tutanağın, kaza tespit tutanağının sürücü hanesinin neden boş bırakıldığını açıklayan mahiyette bir tutanak olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle, sanık A'nın üzerine atılı resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun yasal unsurlarının gerçekleşmediği; sanık A'nın eyleminin babası olan C'nin suç üstlenme suçuna iştirak kapsamında değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Yerel mahkemece sanık A'nın suç üstlenme suçuna iştirak suçundan cezalandırılması yerine, resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan mahkûmiyetine karar verildiğinin anlaşılması karşısında, Dairece hükmün bozulması yerine onanmasına karar verilmesi.. yasaya aykırı”dır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, aşağıdaki gerekçe ile, söz konusu olayda sanıkların, aracın C tarafından sevk ve idare edildiği ve bu kişinin trafik kazasına verdiği yönündeki açıklama ve ifadeleriyle, **suçluyu kayırma suçunu** işlediklerini kabul ederek, Yargıtay 15. Ceza Dairesinin onama kararının kaldırılmasına ve İlk Derece Mahkemesinin resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan dolayı verdiği mahkûmiyet hükmünün bozulmasına karar vermiştir:

“Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun oluşabilmesi için, kişinin beyanı üzerine düzenlenen resmî belgenin, bu beyanın doğruluğunu ispatlayıcı nitelikte olması, bir başka ifadeyle beyanın doğruluğunun kamu görevlisi tarafından araştırılmasının zorunlu olmamasının gerektiği göz önüne alındığında, dosya kapsamında yalan beyan sonucunda meydana getirilmiş resmî belge olarak kabul edilen trafik kazası tespit tutanağı düzenlenirken görevli polis memurlarınca beyanlara itibar edilmemiş olup duyulan şüphe nedeniyle belgedeki sürücü hanesinin boş bırakıldığı ve sürücü hanesinin neden boş bırakıldığına dair (ikinci) bir tutanak daha tanzim edildiği, doğrudan sanık veya inceleme dışı sanıkların beyanlarına itibar edilerek bir belge düzenlenmediği anlaşıldığından sanığın

eylemi.. resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu kapsamında değerlendirileme(z.)

Diğer taraftan, gerçekleşen kaza neticesinde sanığın yaralanmasının basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olması, olayda bilinçli taksir hâlinin kabulü durumunda dahi basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikteki yaralanmayla sonuçlanan taksirle yaralama suçunun takibinin şikâyete tabi suçlardan olması ve sanığın, yaralanmasına ilişkin herhangi bir şikâyetinin bulunmaması nedeniyle taksirle yaralama suçundan B hakkında soruşturma yapılamayacak olması, tüm dosya kapsamına göre de olay yerine sonradan geldiği anlaşılan ve aşamalarda kazaya karışan aracı kendisinin kullandığı yönünde ifade veren inceleme dışı sanık C'nin alkolsüz olması karşısında, kazayı yapan aracın C tarafından kullanıldığının kabul edilmesi hâlinde, B yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu.. C yönünden oluşma(z) ve kendi nezdinde oluşmayan suç yönünden de suç üstlenme suçu.. işleneme(z.)

Olay tarihinde 2,30 promil alkollü olup emniyetli bir şekilde araç kullanamayacak hâlde bulunan B hakkında, sevk ve idaresindeki araçla seyir hâlindeyken, asli kusurlu olarak trafik kazasına sebep olması nedeniyle trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan soruşturma yürütülmesi gerekirken, kaza sonrasında aracın yanına gelen C'nin, karakolda verdiği ifadesinde gerçeğe aykırı olarak aracı kendisinin kullandığını ve kazayı kendisinin yaptığını beyan etmesi şeklindeki eylemiyle B'nin, işlediği suç kapsamında araştırılması ve yakalanmasından kurtulması için imkân sağlayarak soruşturma yürütülmesine engel olma(k) amaçlanmıştır. A) da olayın en başından beri verdiği ifadelerde aracı kullananın C olduğunu beyan ederek C ile fikir ve eylem birliği içerisinde ve birlikte suç işleme kararıyla suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kur(muştur;) bu suretle C ile birlikte hareket eden A'nın, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyen B hakkında adli makamlarca yapılacak soruşturma işlemlerinden kurtulması için imkân sağlamaya yönelik eylemi.. müsterek faillik kapsamında suçluyu kayırma suçunu oluştur"ur.

SORULAR:

Soru 1. Karara konu teşkil eden olayda, teşebbüs aşamasında kalmış dolandırıcılık suçu oluşmuş mudur? Açıklayınız.

Soru 2. Karara konu teşkil eden olayda, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu oluşmuş mudur? TCK, m. 179 ve 2918 s. Karayolları Trafik Kanunu, m. 48 hükümlerini göz önünde bulundurarak açıklayınız.

Soru 3. Karara konu teşkil eden olayda, suç üstlenme suçu oluşmuş mudur? Açıklayınız. Bu açıklamalarınız çerçevesinde Yargıtay'ın kararındaki gerekçeyi değerlendiriniz.

Soru 4. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararında TCK, m. 206'da tanımlanan "Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan" suçunun oluşabilmesi için, kişinin yalan beyanına binaen kamu görevlisi tarafından resmî belgenin düzenlenmiş olmasının bir şart olarak kabul edilmesini, suçta kanunilik ilkesi ve bu şartın mahiyeti bakımından değerlendiriniz.

Soru 5. A ve B'nin, kollukta şüpheli sıfatıyla alınan ifadelerinde aracı kaza sırasında C'nin kullandığını beyan etmeleri, hangi suçtan dolayı ve hangi sıfatla ceza hukuku sorumluluklarını gerektirir? Açıklayınız.

CEVAPLAR:

Cevap 1.

Karara konu teşkil eden olayda, C'nin asıl amacı, aracının gerçekleşen trafik kazasında hasar görmesi dolayısıyla ilgili sigorta şirketinden para tahsil etmektir. Bunun için aranan en önemli koşul, trafik kazasına sebebiyet veren sürücünün kaza sırasında alkollü olmamasıdır. C, bu amaçla, trafik kazasında hasar gören aracı bir başkasının alkollü olarak kullanılmasına rağmen, aracı kendisinin kullandığı ve gerçekleşen trafik kazasına kendisinin sebebiyet verdiği yönünde sahte deliller oluşturulmasını sağlamak istemiştir. Bu amaçla C, kolluk görevlilerinin gerçekleşen trafik kazası ile ilgili olarak ikinci bir trafik kazası tespit tutanağı düzenlemesini ve A ve B'nin kolluk ifadelerinde trafik kazasında hasar gören aracın sürücüsünün C olduğu ve bu kişinin kazaya sebebiyet verdiği yönünde ifade vermelerini ve keza, kendisinin bu kazaya sebebiyet verdiğini beyanla, kolluk görevlileri tarafından "şüpheli" sıfatıyla ifadesinin alınmasını ve bu yönde ifade tutanağı düzenlemesini sağlamıştır.

C, kaza mahalline kolluk görevlilerinin müdahil olmasından ve özellikle Kaza Tespit Tutanağını düzenledikten sonra gelmiştir. Bu tutanakta, trafik kazasına sebebiyet veren araç sürücüsünün B olduğu açıkça belirtilmiştir. Kolluk görevlileri ayrıca A ve B ile ilgili olarak alkol muayenesi yaparak alkollü olduklarını tespit etmiş ve bu tespit, tutanağa derç edilmiştir. Bilahare kaza mahalline gelen C'nin talebi üzerine, kolluk görevlileri ikinci bir tutanak düzenlemişlerdir. Ancak bu ikinci tutanakta araç sürücüsünün ve trafik kazasını gerçekleştiren kişinin kim olduğu bilgisine yer verilmemiştir. Kolluk görevlileri, bilahare olay mahalline gelen C ile ilgili olarak da alkol muayenesi yapmış ve bu muayenede C'nin alkolsüz olduğunu tespit ederek tutanağa derç etmişlerdir.

Dikkat edilmelidir ki, kolluk görevlileri düzenledikleri birinci Kaza Tespit Tutanağını imha etmemişlerdir. Her iki tutanak da dosya içerisinde mevcuttur.

Keza, bu olay üzerine başlatılan adli soruşturma sürecinde C, ifadesinde, kendisinin aracı kullandığını ve kazaya sebebiyet verdiğini beyan etmiştir. A ve B de, ifadelerinde, aracı kullananın ve trafik kazasına sebebiyet verenin C olduğu yönünde beyanlarda bulunmuşlardır.

C'nin kaza mahalline gelmesi üzerine icra edilen bütün bu fiiller, trafik kazasıyla oluşan zararının karşılanmasına yönelik olarak yapılacak başvuru ekinde sigorta şirketine sunulacak delil oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak, sigorta şirketine henüz başvuru yapılmamıştır. Bu nedenle **dolandırıcılık suçunun icra hareketleri başlamamıştır**. Yani C'nin kaza mahalline gelmesi üzerine icra edilen bütün bu fiiller, dolandırıcılık suçunun **hazırlık hareketi** mahiyetini taşımaktadır. İşlenmesine karar verilen suça teşebbüsten dolayı sorumluluk için, bu suçun doğrudan icra hareketlerine başlanmış olması gerekir (TCK, m. 35). Failin kastı açıkça anlaşılrsa bile, doğrudan icraya başlanmadığı sürece suça teşebbüs hükümlerine istinaden cezaya hükmedilemez. Bu durumda gerçekleştirilen fiiller şayet başka bağımsız suçlar oluşturuyorsa, bu fiilleri gerçekleştiren kişiler ancak bu suçlardan dolayı cezalandırılabilir.

Cevap 2.

Karara konu teşkil eden olayda, TCK, m. 179, f. 3'de tanımlanan **trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma** suçu oluşmuştur.¹ Söz konusu hükme göre, “*Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanan kişi*” cezalandırılır. Söz konusu suç, bir **somut tehlike** suçudur ve somut tehlike, bu suç bakımından bir **objektif cezalandırılabilme şartı** oluşturmaktadır. Somut tehlikenin gerçekleşmesi halinde, fiil **suç** vasfını kazanır. Buna karşılık, somut tehlike gerçekleşmediği takdirde ise, fiil, Karayolları Trafik Kanunu hükümlerine göre sadece idarî para cezasını gerektiren bir **haksızlık**, yani **kabahat** oluşturur.

2918 s. Kanununun 48. maddesi hükümleri ile, söz konusu suç bakımından somut tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti hususundaki **ölçütler** belirlenmiştir. 2918 s. Kanununun 48. maddesi hükümlerine göre, “*1.00 promilin üzerinde alkollü*” olarak araç süren kişi hakkında, TCK, m. 179 hükümlerine göre, **hapis** (veya duruma göre **adli para**) cezası olarak **adli cezaya** hükmolunur (f. 6).

Keza, **uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olarak araç süren** kişi hakkında TCK, m. 179 hükümlerine göre **adli cezaya** hükmolunur (f. 8).

Ayrıca,

a) 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak hususi araç kullanan sürücünün,
veya,

b) 0.20 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullanan diğer bir araç sürücüsünün,

trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu bakımından somut tehlike gerçekleşmiş kabul edilir ve sürücü hakkında TCK, m. 179 hükümlerine göre **adli cezaya** hükmolunur (f. 7).

Buna göre, 1.00 veya daha az promil alkollü olarak araç kullanan ve fakat, trafik kazasına sebebiyet vermeyen sürücü hakkında, promil miktarı yedinci fıkradaki ölçülerin üzerinde olduğu takdirde, fiili **kabahat** oluşturduğu için, sadece **idarî yaptırım** uygulanabilir.

Buna karşılık, yukarıda açıklanan somut tehlikenin gerçekleştiği üç durumda ise, fiil **suç** oluşturmaktadır. Ancak, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, m. 15, f. 3 hükmünden farklı olarak, Kanun koyucu bu durumda sürücünün sadece TCK, m. 179 hükümlerine göre **hapis** (veya duruma göre **adli para**) cezası ile cezalandırılmasını yeterli görmemiştir. Bu durumda, sürücü hakkında ayrıca **idarî yaptırımlar** (**idarî para cezası** ve **sürücü belgesinin geri alınması yaptırımları**) da uygulanır (**Gerçek içtima**).

Karara konu teşkil eden olayda, B alkollü olduğu için ve ayrıca trafik kazasına sebebiyet verdiği için trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunu işlemiştir. Gerçekleşen trafik kazasında B ve kendisiyle birlikte araçta bulunan A, yaralanmıştır. A'nın yaralanması bağlamında B, **taksirle yaralamaya sebebiyet verme suçunu** (TCK, m. 89) işlemiştir. Bu suç işlemeye bakımından B'nin **bilinçli taksirle** hareket ettiğini kabul etmek gerekir (TCK, m. 22, f. 2). A, B gibi, bu kazaya **basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek şekilde yaralanmıştır**. Bu nedenle olayda TCK, m. 89, f. 1 kapsamına giren bir yaralama söz konusudur. Bu durumda, B'nin bilinçli taksirle hareket etmiş olmasına rağmen, gerçekleşen taksirle yaralama suçunun **soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır**. Ancak,

¹ Söz konusu suça ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZGENÇ, İzzet: *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ceza Hukukuna Giriş, Suç Teorisi, Yaptırım Teorisi, Milletlerarası Ceza Hukuku*, 16. bası, Ankara, Eylül 2020, sh. 361 vd.

karara konu teşkil eden olayda A şikâyetinde bulunmadığı için, bu suçtan dolayı kamu davası açılmamış ve sorumluluk yoluna gidilmemiştir.

Cevap 3.

TCK, m. 270’de tanımlanan suç üstlenme suçu ile m. 283’de tanımlanan suçluyu kayırma suçu arasında önemli farklar bulunmaktadır.

Suç üstlenme suçu, doğrudan kastla işlenebilir. Söz konusu suçun oluşabilmesi için, **üstlenilen fiilin suç oluşturduğunun** üstlenen tarafından **bilinmesi** gerekir. Kişi, başkası tarafından işlenmiş olan bir suçu, kendisi işlemediği ve işlenişine iştirak etmediği halde, kendisinin işlemiş veya işlenişine iştirak etmiş olduğu hususunda soruşturma veya kovuşturma mercilerine bildirimde bulunması ile bu suç işlenmiş ve tamamlanmış olur. Söz konusu suça ilişkin kanuni tanımda, bu bildirim üzerine bildirimde bulunan kişi hakkında üstlenilen suçla ilgili olarak soruşturma başlatılmış olması, suç üstlenme suçu bakımından bir şart (objektif cezalandırılabilirlik şartı) olarak aranmamaktadır.

Suç üstlenme suçu, **bizzat işlenebilen bir suçtur** (“*Eigenhändiges Delikt*”). Bu suçun faili, bir suçu işlemediği halde üstlenen, yani soruşturma ve kovuşturma mercilerine suçu kendisi işlediği yönünde beyanda, bildirimde bulunan kişi olabilir. Suçu üstlenmeyen bir kişi bu suçun işlenişine iştirak edebilir, ancak faili olamaz. Buna karşılık, bir suç birden fazla kişi tarafından birlikte, iştirak halinde işlendiği beyanıyla üstlenilmiş olabilir. Bu durumda, suçu üstlenen kişiler, bu suçun **müşterek failleri** olarak sorumlu tutulur.

Bu suçun belirli akrabalık ilişkisi içinde bulunulan kişilerin cezadan kurtarılmasını sağlamak amacıyla işlenmesi, yani üstlenilen suçu işleyen kişi ile suçu üstlenen kişi arasında belirli **akrabalık ilişkisinin** bulunması, **cezada indirim yapılmasını gerektiren bir şahsi sebep** oluşturmaktadır.

TCK, m. 283’de tanımlanan **suçluyu kayırma suçu** ise bir **amaç suçtur**.² Suç işleyen kişi hakkında soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin yapılmasını veya hükmolunan cezanın infazını akim bırakmak amacıyla, örneğin bir yerde saklanması, barındırılması, yurt dışına kaçmasının sağlanması gibi fiillerin işlenmesiyle oluşur. Bu suç bir **serbest hareketli suçtur**. Mahiyeti itibarıyla, bu suç ancak **doğrudan kastla** işlenebilir. Örneğin saklanmak, barındırılmak veya yurt dışına çıkarılmak suretiyle kayırılan kişinin belirli bir suç şüphelisi, sanığı veya hükümlüsü olduğunun bilinmesi gerekir ki bu suç oluşsun.

Kayıran kişi ile kayırılan şüpheli, sanık veya hükümlü arasında belirli akrabalık ilişkisinin bulunması, bu suç bakımından bir **şahsi cezasızlık sebebi** oluşturmaktadır (m. 283, f. 3).

Bu farklılara rağmen, bir fiil, örneğin baba A’nın işlediği kasten öldürme suçunun ailenin geçimine katkısı olmayan veya sınırlı olan aile bireylerinden biri tarafından üstlenilmesi gibi, bazı durumlarda, hem suç üstlenme suçunu hem de suçluyu kayırma suçunu oluşturabilir. Bu gibi durumlarda, suçluyu kayırma suçu ile suç üstlenme suçu arasında **genel norm-özel norm ilişkisinin** bulunduğu kanısındayız. Suç üstlenme suçu özel norm, suçluyu kayırma suçu ise genel norm mahiyeti taşımaktadır. Özel normun uygulanabildiği durumlarda genel norma ilişkin hükümler uygulanmaz. Bu gibi durumlarda, farklı neviden fikri içtima hükümlerinin (TCK, m. 44) uygulanması gerektiği de düşünülebilir.

² Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZGENÇ, İzzet: *Suç Örgütleri*, 13. bası, Ankara, Ocak 2020, sh. 225 vd.

Önemle belirtmek gerekir ki, suç üstlenme suçu, mutlaka bir başkasını kayırmaya yönelik olmayabilir. Kişi, bir başkasının işlediği suça iştirak ettiğini beyanla da suç üstlenme suçunu işleyebilir.

Somut olayda suç üstlenme suçunun veya suçluyu kayırma suçunun işlendiğinin kabulü, sorumluluk alanı üzerinde önemli sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Karara konu teşkil eden olayda, **suç üstlenme suçunun** oluştuğunun kabulü halinde, bu suçun **faili ancak suç üstlenen kişi**, yani C olabilir. Zira, suç üstlenme suçu, yukarıda belirttiğimiz gibi, **bizzat işlenebilen bir suçtur**. A ve B ise, trafik kazasına sebebiyet veren aracı kullananın C olduğunu ve dolayısıyla, trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunu bu kişinin işlediğini beyanla, suç üstlenme suçunun işlenişine iştirak etmişlerdir ve bu suçun işlenişinden ancak **şerik, yardım eden** sıfatıyla sorumlu tutulabilirler.

Karara konu teşkil eden olayda suçluyu kayırma suçunun oluştuğunun kabulü halinde ise, B bu suçun işlenişine iştiraktan dolayı cezalandırılmaz. Zira, trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçu, B tarafından işlenmiştir. “Yalan söyleme hakkı”nın bulunmadığı izahattan varesten ise de; kişinin, kendisine isnat edilen suçu, gerçeğe aykırı olarak, işlemediği yönünde savunmada bulunması halinde, yalan söylediği için cezalandırılması cihetine gidilemez (“**nemo tenetur ilkesi**”). Bu bağlamda B bakımından bir **şahsi cezasızlık sebebi** söz konusudur. B, kendi işlediği suçla ilgili soruşturma ve kovuşturmadan kurtulmak için bir başkasından yardım istese ve bu istek yerine getirilse, yerine getiren kişi, suçluyu kayırma suçundan dolayı cezalandırılır. Buna karşılık, suçluyu kayırma suçunun işlenişine azmettiren sıfatıyla iştirak eden B ise, kendisi bakımından şahsi cezasızlık sebebinin varlığı dolayısıyla, cezalandırılmaz.

Karara konu teşkil eden olayda C, B’nin işlediği trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunu üstlenerek, TCK, m. 270’de tanımlanan suç üstlenme suçunu işlemiştir. Ancak, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, bu olayda B’nin alkollü olarak araç kullanmak suretiyle işlediği trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunun C tarafından üstlenilmesiyle, kendisinin alkollü olmaması sebebiyle, suç üstlenme suçunun oluşmayacağı yönünde içtihatla bulunmuştur. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun içtihadına göre, söz konusu olayda B tarafından işlenen trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma (TCK, m. 179) suçunun C tarafından üstlenilmesine rağmen, C alkolsüz olduğu için, B “*yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu.. C yönünden oluşma(z) ve kendi nezdinde oluşmayan suç yönünden de suç üstlenme suçu... işleneme*”z.³ Hemen belirtmek gerekir ki, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun söz konusu içtihadının bilimsel ve hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Ceza Genel Kurulu kararında suç teorisine ve çeşitli suç tanımlarına ilişkin bazı doktriner açıklamaların uzun uzadıya iktibas edilmesi, bu tutarsızlığı giderme bakımından kifayetsiz kalmıştır.

Elbette ki, üstlenilen suç, üstlenen kişi bakımından işlenemez bir suç ise, suç üstlenme suçu oluşmaz. Örneğin TCK, m. 100’de tanımlanan çocuk düşürme suçu ancak gebe bir kadın tarafından işlenebilir. Gebe olmayan bir kadın, çocuk düşürme suçunu üstlendiği takdirde, bu kişi bakımından bir **işlenemez suç** söz konusudur. Trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçu, her ne kadar alkollü değilse de, C bakımından işlenemez suç mahiyeti taşımamaktadır.

Keza, belirtmek gerekir ki, A ve B, C ile aralarındaki mutabakat çerçevesinde, soruşturma mercileri önünde alınan ifadelerinde kazaya sebebiyet verenin C olduğu yönünde beyanda bulunmuşlardır. Bu beyanlar, C ile mutabakat çerçevesinde yapıldığı için ve C de aracı

³ Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay CGK, 16.5.2019, E. 2017/16-823, K. 2019/432; Yargıtay CGK, 21.5.2020, E. 2019/9-23, K. 2020/227.

kendisinin kullandığını beyanla trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunu üstlendiği için, iftira suçunun oluşumuna sebebiyet vermez.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise, C'nin bu gerçeğe aykırı beyanıyla A ve B bakımından TCK, m. 283'de tanımlanan “**suçluyu kayırma**” suçunu işlediğini kabul etmiştir.⁴ Keza bu kabule göre, A ve B, ifade ve sorgularında, trafik kazasının meydana geldiği sırada aracı C'nin kullanmakta olduğunu beyan etmek suretiyle, bu suçun işlenişine müşterek fail sıratıyla iştirak etmişlerdir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kararında yer alan suça iştirake ilişkin bu açıklamayı doğru bulmaktayız. Ancak, söz konusu olayda C hakkında suçluyu kayırma suçundan dolayı değil, suç üstlenme suçundan dolayı cezaya hükmetmek gerekirdi. Yukarıda açıklandığı üzere, suçluyu kayırma suçuyla suç üstlenme suçu ve hatta yalan tanıklık suçu arasında, bazı durumlarda **genel hüküm - özel hüküm** ilişkisi bulunabilir.⁵ Örneğin kişi, tanıklık yaparken, gerçeğe aykırı olarak, şüpheli veya sanığın müsnet suçu işlemediği yönünde açıklamada bulunması halinde, **yalan tanıklık** suçunu (TCK, m. 272) işlemiş olur.

Bu durumda yalan tanıklık yapan kişi hakkında, şüpheli veya sanığı cezalandırılmaktan kurtarmak amacıyla gerçeğe aykırı beyanda bulunmasına rağmen, suçluyu kayırma suçundan dolayı değil, yalan tanıklık suçundan dolayı cezaya hükmetmek gerekir.

Ancak, suç üstlenme ve iftira suçlarından farklı olarak, şüpheli veya sanık, tanığı, müsnet suçu gerçeğe aykırı olarak işlemediği yönünde açıklamada bulunmaya yönlendirmesi halinde, yalan tanıklık suçuna azmettirmeden dolayı cezalandırılmaz. Başka bir ifadeyle, bu yönlendirmeye şüpheli veya sanık bir haksızlık gerçekleştirmektedir. Bu yönlendirmeye binaen de tanık, gerçeğe aykırı olarak, şüpheli veya sanığın müsnet suçu işlemediğini beyan ettiği takdirde, yalan tanıklık suçundan dolayı cezalandırılır. Ancak, yalan tanıklığa azmettiren şüpheli veya sanık, şahsi cezasızlık sebebinin varlığı dolayısıyla, bu suça azmettirmeden dolayı cezalandırılmaz.

Buna karşılık, şüpheli veya sanığın, tanığı, müsnet suçu kendisinin değil de, gerçeğe aykırı bir şekilde, bir üçüncü şahsın işlediği yönünde açıklamada bulunmaya yönlendirmesi halinde, iftira suçuna azmettirmeden dolayı cezalandırılması gerekir. Bu durumda, şüpheli veya sanık, şahsi cezasızlık sebebinden yararlanamaz.

Cevap 4.

I. TCK, m. 206'da tanımlanan “resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan” suçunu oluşturan fiil, esasında **resmî belgede sahtecilik** suçunun **dolaylı faillik** suretiyle işlenmesinden ibarettir. Ancak, izlenen suç siyaseti gereğince, “resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan”, resmî belgede sahtecilik suçuna nazaran daha hafif ceza ile cezalandırılmayı gerektiren bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır.

Mülga 765 s. TCK'nin yürürlükte olduğu dönemde oluşan Yargıtay içtihatlarının bir yansıması olan madde gerekçesindeki açıklamalara göre, bu suçun oluşabilmesi için, “*kişinin açıklamaları üzerine düzenlenen resmî belgenin bu beyanın doğruluğunu ispat edici bir güce sahip olması ... gerekir.*” Bu itibarla, “*beyanın doğruluğu düzenlenen resmî belgeyle ispat*

⁴ Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay CGK, **16.5.2019**, E. 2017/16-823, K. 2019/432; Yargıtay CGK, **21.5.2020**, E. 2019/9-23, K. 2020/227.

⁵ Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu, bu durumda işlenen bir fiilin hem suç üstlenme suçunu hem de suçluyu kayırma suçunu oluşturduğu ve farklı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde içtihatla bulunmuştur: Yargıtay CGK, **21.5.2020**, E. 2019/9-23, K. 2020/227.

edilecek ise,” söz konusu suç oluşacaktır. “Buna karşılık beyanı alan memur, beyanın doğruluğunu tahkik edip, buna kanaat getirdikten sonra resmî belgeyi düzenlemek durumunda ise, yani resmî belge sadece kişinin beyanı üzerine değil de, memurca yapılacak inceleme sonucuna göre meydana getirilmekte ise, bu maddedeki suç oluşmaz.” Bu suretle, söz konusu suçun uygulama alanı önemli ölçüde daraltılmıştır.

Bu suç tanımında, gerçeğe aykırı beyanın konusu ile ilgili olarak herhangi bir belirleme ve sınırlama yapılmamıştır. Ancak, uygulamamızdaki örneklere bakıldığında, bu beyanın konusunun **kişinin kendi kimliğine ilişkin bilgilerle** sınırlı tutulduğu görülmektedir.

Kamu görevinin icrası bağlamında sorulması üzerine kişinin kendi kimliğine veya adresine ilişkin olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunması, **kabahat** oluşturmaktadır (5326 s. Kabahatler Kanunu, m. 39). Buna karşılık, bu beyana dayalı olarak resmî belgenin düzenlenmesi halinde, fiil kabahat olmaktan çıkmakta ve **suç** vasfını kazanmaktadır. Bu itibarla, kişinin yalan beyanı üzerine ve bu yalan beyana bağlı olarak bir resmî belgenin düzenlenmiş olması, bu suç bakımından bir **objektif cezalandırılabilme şartı** oluşturmaktadır.

Bu yalan beyan salt sözlü olarak yapılabileceği gibi, sözlü beyanın yanı sıra bir belge de ibraz edilebilir. Sözlü beyanın yanı sıra ibraz edilen **belgenin sahte olmaması gerekir**. Örneğin asker kaçağı olan ya da bir suçtan dolayı şüpheli veya sanık sıfatıyla aranmakta olan A, yakalanmamak için, kolluk görevlilerince yapılan kontrollerde, kardeşi B’ye ait kimlik belgesini ibraz eder. Keza, herhangi bir trafik kuralı ihlaline bağlı olmaksızın yapılan genel kontrol sırasında kişi bir başkasına ait sürücü belgesini ibraz eder. Salt bu ibraz, Kabahatler K, m. 39’da tanımlanan **kabahati** oluşturur. Zira bu durumlarda, herhangi bir resmî belge düzenlenmesi yapılmamaktadır.

Belirtmek gerekir ki, ibraz edilen kimlik veya sürücü belgesinin sahte olması halinde, örneğin belge üzerindeki fotoğraf değiştirilmiş ise, artık **resmî belgede sahtecilik suçu** (TCK, m. 204) oluşur.

Buna karşılık, trafik kuralı ihlali dolayısıyla yapılan işlem sırasında sürücünün kimliğiyle ilgili olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunması ve bu beyana bağlı olarak tutanak düzenlenmesi (idari para cezası verilmesine veya sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin tutanak düzenlenmesi) halinde, TCK, m. 206 düzenlemesi karşısında **resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu** oluşur. Aslında bu durumda, idari yaptırım kararına ilişkin tutanağın düzenlenmesi bağlamında **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** (TCK, m. 204) işlenmiş olur.

Trafik kuralı ihlali dolayısıyla yapılan işlem sırasında sürücünün kimliğiyle ilgili olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunmasının yanı sıra bir başkasına ait sürücü veya kimlik belgesini ibraz etmesi ve bu beyana bağlı olarak bir başkası hakkında tutanak düzenlenmesi halinde, çeşitli ihtimallere göre bir ayırım yapmak gerekir.

Birinci ihtimal: İbraz edilen kimlik veya sürücü belgesi, sahte olmayıp gerçek bir kişiye ait ise, idari yaptırım kararına ilişkin tutanağın düzenlenmesi bağlamında **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur.

Örneğin, yapılan trafik denetimi sırasında 0.70 promil alkollü olduğu tespit edilen sürücü A, bu nedenle hakkında idari para cezası tutanağı düzenlenmesi sırasında kolluk görevlilerine B’ye ait sürücü belgesini ibraz eder. Bunun üzerine, idari para cezası B adına düzenlenir.

Yargıtay ise, bu durumda *resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun* oluştuğu yönünde içtihatla bulunmuştur.⁶

İkinci ihtimal: Trafik kuralı ihlali dolayısıyla yapılan işlem sırasında sürücünün kimliğiyle ilgili olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunmasının yanı sıra gerçekte var olan bir kişi adına üretilmiş sahte sürücü veya kimlik belgesini ibraz etmesi ve bu beyana bağlı olarak bir başkası hakkında idarî yaptırım tutanağı düzenlenmesi halinde, **iki ayrı resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur. Bunlardan birincisi, gerçekte var olan bir kişi adına üretilmiş sahte sürücü veya kimlik belgesinin kullanılması suretiyle işlenen resmî belgede sahtecilik suçu; ikincisi ise, idarî yaptırım kararına ilişkin tutanağın düzenlenmesi bağlamında dolaylı faillik suretiyle işlenen resmî belgede sahtecilik suçudur. Ancak, bu durumda, bu sahteciliklerin konularının birbirinden farklı olması nedeniyle iki ayrı suçun oluştuğunu kabul etmekle birlikte, **zincirleme suç** hükümlerini uygulamak gerekir.

Üçüncü ihtimal: Trafik kuralı ihlali dolayısıyla yapılan işlem sırasında sürücünün kimliğiyle ilgili olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunmasının yanı sıra gerçekte var olmayan bir kişi adına üretilmiş sahte sürücü veya kimlik belgesini ibraz etmesi ve bu beyana bağlı olarak bir başkası hakkında idarî yaptırım tutanağı düzenlenmesi halinde de, **iki ayrı resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur. Bu durumda da, ikinci ihtimalle ilgili açıklamalarımız çerçevesinde ceza sorumluluğu cihetine gitmek gerekir.

II. Bir suçtan dolayı şüpheli veya sanık sıfatıyla hakkında adlî işlem yapılan kişinin kimliğine ilişkin olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunması üzerine bu beyana dayalı olarak tutanak düzenlenmesi halinde, tutanağın düzenlenmesi bağlamında **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur. Belirtmek gerekir ki, “*şüpheli veya sanık, kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlüdür.*” (CMK, m. 147, f. 1, bent a, ikinci cümle).

Bir suçtan dolayı şüpheli veya sanık sıfatıyla hakkında adlî işlem yapılan kişi, bu adlî işlemlerin başka birisinin kimlik bilgilerini kullanarak yapılmasını sağlayabilir. Bu çerçevede şu örnekler düşünülebilir:

Örnek 1. Suç şüphesiyle yakalanan kişi, hakkında gözaltı işlemi yapılırken, adlî muayenesi yapılırken, ifadesi alınırken, sorguya çekilirken, yargılanırken, kendi gerçek kimliğini gizleyerek, bir başkasına ait kimlik bilgilerini beyan eder, bir başkasına ait kimliği kullanır.

Bu örnekte, kişi kendisi gözaltına alınır, tutuklanır ve hatta cezasını çekmek üzere hükümlü olarak ceza infaz kurumuna alınır; ancak, başkasına ait kimlik bilgilerini kullandığı için, yapılan işlemlere ilişkin tutanaklar bu kişinin kimlik bilgileri üzerinden tutulur ve keza, alınan kararlar bu kişinin kimlik bilgileri üzerinden alınır.

Bu duruda düzenlenen tutanaklar ve alınan kararlar bağlamında çok sayıda **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur ve bu suçla bağlantılı olarak **zincirleme suç** (TCK, m. 43, f. 1) hükümlerini uygulamak gerekir. Keza, bu suretle kimlik bilgileri kullanılan kişiye iftira edilmiş olur; kimlik bilgileri kullanılan kişi, resmi kayıtlarda şüpheli veya sanık olarak gösterilir ve hatta, mahkûmiyet hükmü, kimlik bilgileri kullanılan kişi hakkında tesis edilmiş olur, bu mahkûmiyete bağlı hak yoksunlukları bu kişi bakımından doğar. Ezcümle, bu durumda **iftira suçu** (TCK, m. 268 yollamasıyla m. 267) da işlenmiş olur ve bu suç bakımından da **zincirleme suç** hükümlerini uygulamak gerekir. Ancak bir fiil ile

⁶ Yargıtay 11. CD, **11.2.2020**, E. 2018/2026, K. 2020/1164; Yargıtay 11. CD, **5.2.2020**, E. 2019/8802, K. 2020/903.

hem iftira hem de dolaylı faillik suretiyle de olsa resmî belgede sahtecilik suçu işlendiği için, **farklı neviden fikri içtima** (TCK, m. 44) hükümlerini uygulamak gerekir.

Bir olayda, kolluk görevlileri tarafından kendisinden şüphelenilmesi üzerine kimliği sorulan A, kimlik belgesinin yanında olmadığını beyan eder ve kendisini B olarak tanıtır. Bu suretle hakkında düzenlenen yakalama ve üst arama tutanağının B'ye ait kimlik bilgileri ile düzenlenmesini sağlar ve kendisi B imiş gibi tutanağı imzalar. Yargıtay ise, bu olayda *resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun* oluştuğu yönünde içtihatla bulunmuştur.⁷

Örnek 2. Hırsızlık suçu işleyen kişi, bu suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin bir başkası hakkında yapılmasını sağlamak için, olay yerinde bir başkasına ait kimliği bırakır. Bu suretle, işlenen hırsızlıktan dolayı soruşturma işlemleri, kimliği olay mahallinde bulunan bu kişi hakkında yapılır. Bu çerçevede bu kişi, gözaltına alınır ve tutuklanır.

Bu suretle kimlik bilgileri kullanılan kişiye karşı **iftira suçu** (TCK, m. 268 yollamasıyla m. 267) işlenmiş olur. Hatta, bu kişinin yakalanması, gözaltına alınması ve tutuklanması sağlanmakla, bu kişiye karşı **dolaylı faillik** suretiyle **kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu** (TCK, m. 109) işlenmiş olur. Bu durumda **gerçek içtima** hükümleri uygulanarak her iki suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmetmek gerekir.

Ancak, Yargıtay uygulamamızda, hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılan kişinin kimliğine ilişkin olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunarak başka bir kişi adına işlem yapılmasını, tutanak düzenlenmesini sağlaması halinde, TCK, m. 206'da tanımlanan resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun oluşabileceği kabul edilmektedir. Buna göre, şayet kullanılan isim ve kimlik bilgileri **gerçekte var olan bir kişiye ait ise**, başkasına ait kimlik bilgilerini kullanan failin TCK'nın 268. maddesi yollamasıyla, **iftira suçuna** ilişkin 267. maddesi hükmüne istinaden cezalandırılması gerekir. Buna karşılık, şayet kullanılan isim ve kimlik bilgileri **gerçekte var olan bir kişiye ait değilse**, failin **resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan** dolayı TCK, m. 206 hükmüne istinaden cezalandırılması gerekecektir.⁸

III. Bir suçtan dolayı mahkûm olunan cezanın infazı sürecinde de başka birisinin kimlik bilgileri kullanılabilir.

Örnek: Bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olan ve cezası kesinleşen A'nın bu cezasını çekmek üzere, bu kişiye ait kimlik bilgilerini beyan ve hatta kimliği ibrazla B yakalanır ve

⁷ Yargıtay 11. CD, **3.12.2019**, E. 2017/13104, K. 2019/8690.

Ayrıca bkz. Yargıtay CGK, **1.4.2014**, E. 2013/9-542, K. 2014/153; Yargıtay CGK, **17.3.2015**, E. 2013/11-602, K. 2015/44; Yargıtay CGK, **14.10.2014**, E. 2013/11-728, K. 2014/428; Yargıtay CGK, **13.5.2014**, E. 2013/15-263, K. 2014/260; Yargıtay CGK, **3.12.2013**, E. 2013/11-331, K. 2013/584.

⁸ Yargıtay CGK, **17.3.2015**, E. 2013/11-602, K. 2015/44; Yargıtay CGK, **2.12.2014**, E. 2013/9-618, K. 2014/532; Yargıtay CGK, **14.10.2014**, E. 2013/11-728, K. 2014/428.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun, **3.12.2013** tarihli ve E. 2013/11-331, K. 2013/584 sayılı Kararına konu teşkil eden olayda, F, işlediği bir suç nedeniyle yakalandığında görevli polis memurlarına kendisini "Murat Mert" olarak tanıtır ve bu isime düzenlenen kimlik ve sürücü belgelerini ibraz eder. Yapılan araştırmada, F'nin gerçek kimliğini söylemediği, "Murat Mert" ismiyle başka bir kişinin gerçekte mevcut olduğu anlaşılır.

Esas Mahkemesi, bu olayda, **resmî belgede sahtecilik** suçunun yanı sıra, **iftira** suçundan dolayı mahkûmiyet hükmü kurmuştur.

11. Ceza Dairesi ve Ceza Genel Kurulu kararlarında, Esas Mahkemesinin söz konusu mahkûmiyet hükmü hukuka uygun bulunmuştur.

ceza infaz kurumuna alınır. Bu örnekte, bu cezanın infaz sürecinde tutulan bütün kayıtlar, A'nın kimlik bilgileri kullanılarak tutulur ve keza, alınan kararlar, A'nın kimlik bilgileri kullanılarak alınır; ancak infaza ilişkin işlemler B hakkında yapılır.

Bu durumda, bir başkası (B), hükümlüye (A'ya) ait kimlik bilgilerini kullanarak, ilgili kamu görevlilerine, kendisinin A olduğunu beyan eder. Bu beyana bağlı olarak, hapis cezasının infazına ilişkin süreç başlatılır, bir dizi tutanak düzenlenir ve kararlar alınır. Bu tutanak ve kararlarda her ne kadar A'nın kimlik bilgileri kullanılmış ise de, hakkında işlem yapılan ve karar verilen kişi gerçek hükümlü olmadığı için, bu durumda, düzenlenen tutanaklar ve alınan kararlar bağlamında çok sayıda **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur ve bu suçla bağlantılı olarak **zincirleme suç** (TCK, m. 43, f. 1) hükümlerini uygulamak gerekir.

Keza, bu suretle **suçluyu kayırma suçu** (TCK, m. 283) da işlenmiş olur. Ancak, bu durumda gerçek içtima hükümlerini değil, **farklı neviden fikri içtima** hükümlerini uygulamak gerekir.

IV. Bir ithalat işleminin icrası sürecinde verilen beyannamede belirtilen evsafın dışında bir malın ithal edilmesi halinde, ithalat işlemleri beyan edilen mal üzerinden yapılmaktadır. Ancak, gerçekte ithal edilen mal, başka bir maldır. Aynı durum, ihracat işlemleri bakımından da söz konusu olabilir. Bu tür fiiller, ithali veya ihracı yasak olan eşyanın ithalini veya ihracını mümkün kılmak için ya da vergi muafiyetlerinden veya vergi indirimlerinden yararlanmak için işlenir.

Bu gibi durumlarda da, bulunulan beyana dayalı olarak gümrük görevlileri resmî belge düzenlemektedirler ve bu nedenle, **dolaylı faillik** suretiyle **resmî belgede sahtecilik suçu** işlenmiş olur.

Bu durumda işlenen fiil aynı zamanda **kaçakçılık suçu**nu (5607 s. Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, m. 3, 4) da oluşturduğu için, farklı neviden fikri içtima hükümleri gereğince sadece bu suçtan dolayı cezaya hükmetmek gerekecektir.

İşaret etmemiz gerekir ki, TCK, m. 206 gerekçesinde de belirtildiği üzere, bu gibi durumlarda resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu oluşmamaktadır.

Cevap 5.

Karara konu teşkil eden olayda, A, **tanıktır**. Tanığın gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde, TCK, m. 272'de tanımlanan **yalan tanıklık suçu** oluşur. A, aracın sürücüsünün ve trafik kazasına sebebiyet verenin B olduğunu bilmesine rağmen, C tarafından aracın sevk ve idare edildiği ve trafik kazasına sebebiyet verildiği yönünde beyanda bulunmakla, yalan tanıklık suçu işlemiştir. Kolluk tarafından A'nın "şüpheli" sıfatıyla ifadesinin alınması, bu durumu değiştirmez.

Bu bakımdan, karara konu teşkil eden olayda, A hakkında resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunma suçundan dolayı mahkûmiyet hükmü kurulmasının hukuki dayanağı bulunmamaktadır.

B ise, **şüphelidir**. B'nin hangi suçtan ne suretle sorumlu tutulması gerektiği ikinci ve üçüncü soruların cevapları içeriğinde açıklanmıştır.

Şayet A'yı B'nin işlediği trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunun işlenişine iştiraktan dolayı sorumlu tutmak gerekirse, C'nin işlediği suç üstlenme suçunu işlenişine

iştirakten dolayı B'nin ceza sorumluluğu ile ilgili olarak yukarıda yapmış bulunduğumuz açıklamalar, A'nin sorumluluğu bakımından da göz önünde bulundurulmalıdır.